והלא מצרף ר' שמעון היא דאמר ה)דבר שאין מתכוין מותר מתקיף לה אביי מידי מיחם שפינה ממנו מים קתני מיחם שפינהו קתני אלא אמר אביי הכי קאמר המיחם שפינהו ויש בו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטין בשביל שיחומו אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירן ומיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים א) כל עיקר מפני שמצרף ור' יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור אמר רב ל"ש אלא להפשיר אבל לצרף אסור ושמואל אמר אפי' לצרף נמי מותר לצרף לכתחילה מי שרי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב לא שנו אלא שיעור להפשיר אבל שיעור לצרף אסור ושמואל אמר אפי' שיעור לצרף

מותר

והלא מצרף. כשכלי מתכות חם ונותן לתוכו צונן מחזקים את הכלי וזו היא גמר מלאכת הצורפין שרתיחת האור מפעפעתו וקרוב להשבר והמים מצרפין פעפועיו. שולדי"ר בלע"ז: **שפינהו.** משמע שפינהו לעצמו מעל האור: **אבל לצרף.** שפינה ממנו החמין: **הכי איתמר לא שנו.** דפינהו שרי לתת לתוכו צונן: **אלא שיעור להפשיר.** ולא לצרף כגון שלא מלאהו כולו. ורב משמע ליה פינהו כרב אדא שפינה ממנו חמין: **אפילו שיעור לצרף.** שמלאהו כולו:

מותר

והלא מצרף. וליכא לשנויי בשלא הגיע לצירוף כדמשני בפרק אמר להם הממונה (יומא דף לד: ושם) דהתם מיחם הגיע לצירוף הוא: **מידי** מיחם שפינה הימנו מים קתני המיחם שפינהו קתני. תימה והכתיב ופנו את הבית (ויקרא יד) ואנכי פיניתי הבית (בראשית כד) סולו פנו דרך (ישעיה נז) וכן בש"ס ב)פנו מקום לבר ליואי שאינו מפנה אלא מה שבתוכם וי"ל כיון דבכמה מקומות הוזכר פינוי על הדבר המפנין כגון ג)המפנה תפליו מזוית לזוית ד)מפנין ד' וה' קופות ה)פנו כלים (מבית) הטומאה ו)(תנן) ועתיד לפנותו לא הוה ליה למנקט פינהו אלא פנה ממנו מים כיון דליכא למיטעי: **מיחם** שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שמצרף ורבי יהודה היא. אבל לר"ש שרי אע"פ שמצרף כיון דאינו מבשל כגון שיש בו מים הרבה שאין המיחם מספיק לבשל רוב המים שבתוכו כדאשכחן בפרק אמר להם הממונה (יומא דף לד: ושם) שאין מבשל ומצרף דקאמר רבי יהודה מביאין עששיות של ברזל ומטילין לתוך המים שתפיג צינתן ואם היה מבשל היה אסור ואפ"ה פריך והלא מצרף ואע"ג דאביי סבר כר"ש דהא אמר לעיל ז) כל מילי דמר עביד כרב לבר מהני תלת דעביד כשמואל וחד מינייהו הלכה כר"ש בגרירה ומסתמא אביי כרבה רביה סבירא ליה מ"מ מוקי מתניתין כרבי יהודה משום דקשיא ליה מידי מיחם שפינה ממנו מים קתני ורבא אדרבא לא חייש לקושיית אביי ומוקי לה כהלכתא כר"ש ול"ג לעיל אמר רב אדא בר מתנא אמר רב דרב סבר ח)כר' יהודה בגרירה ועוד דבהדיא מוקי בסמוך מתני' כר' יהודה ול"ל דלא הוי פסיק רישיה שיכול להיות שלא יצרף דבפסיק רישיה מודה ר"ש והא דפריך והלא מצרף ה"ק והלא שמא מצרף קשה דהכא משמע דבצירוף אסר ר' יהודה נמי דבר שאין מתכוין ובפרק אמר להם הממונה גריס רש"י ה"מ דאורייתא אבל הכא צירוף דרבנן ול"ג אין שבות במקדש ומפרש דדוקא בדבר שהוא מן התורה אית ליה לר' יהודה דבר שאין מתכוין אסור אבל בצירוף שהוא דרבנן לא ומיהו בלאו הכי קשה לפי' דהא ר' יהודה אסר בגרירה במתניתין דבילה דפרק י"ט (דף כג:) דתנן ואינה נגררת אלא ע"ג כלים דמשמע אבל ע"ג קרקע לא ומוקמינא כר' יהודה דאסר באין מתכוין אע"ג דבגרירה ליכא איסורא דאורייתא אפי' במתכוין כדמשמע בסוף פירקין דהוי חורש כלאחר יד ועוד דשמעתא דהתם קשה למשני אביי אפי' תימא כשהגיע לצירוף דבר שאינו מתכוין מותר ופריך ומי אמר אביי הכי והתניא ימול בשר ערלתו אפי' במקום בהרת יקוץ דברי רבי אושעיא והוינן בה קרא ל"ל ואמר אביי לא נצרכה אלא לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור והשתא אמאי לא מייתי ההיא דבילה דהיא משנה שלמה דאסר ר' יהודה דבר שאין מתכוין ומייתי מילתיה דאביי ועוד מוחק הספר דגרס ואין שבות במקדש לכך נראה לפרש התם אביי אמר אפילו כו' דבר שאין מתכוין מותר פי' מותר לר' יהודה ולא אסר ט)ליה ר' יהודה דבר שאין מתכוין אלא מדרבנן ופריך מימול בשר ערלתו דמוקי אביי דאיצטריך לר' יהודה קרא א"כ ש"מ דאסר ר' יהודה אין מתכוין מן התורה ומשני וה"ג ה"מ בכל התורה כולה פי' בכל התורה כולה חוץ משבת אסור מן התורה אבל צירוף דגבי שבת לא אסור אין מתכוין אלא מדרבנן דכיון דאין מתכוין לא הויא מלאכת מחשבת ושרי דאין שבות במקדש והשתא א"ש הכא וסוגיא דהתם וקשה דבפרק ספק אכל (כריתות דף כ: ושם) י)א"ר אשי כגון שנתכוין לכבות העליונות והובערו התחתונות מאליהן ת"ק סבר לה כר"י דאמר דבר שאין מתכוין אסור ולכך קאמר דחייב חטאת ומאן דפטר כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר אלמא משמע דלדבר שאין מתכוין אסור לר"י אפי' בשבת מן התורה וי"ל דהתם הוי פסיק רישיה שאי אפשר כלל לכבות העליונות אם לא יובערו התחתונות וחשיב מלאכת מחשבת ואע"ג דהוי פסיק רישיה פטר ר"ש משום דהויא מלאכה שאינה צריכה לגופה דאינו צריך להבערת התחתונות והא דנקט לישנא מתכוין ושאין מתכוין ולא נקט ת"ק כר"י דאמר מלאכה שאינה צריכה כו' משום רבותא דר"י נקט דלא תימא דלא מחייב ר"י מלאכה שאינה צריכה לגופה אלא במקום שמתכוין לעשות המלאכה כגון מכבה גחלת של עץ שלא יזוקו רבים שמתכוין לכיבוי אבל התם שאינו מתכוין להבעיר התחתונות לא קמ"ל כיון דהוי פסיק רישיה חייב וההיא דהחותה גחלים להתחמם והובערו מאליהן נקט הא ר"י דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב הא ר"ש כו' אע"ג דאין כוונתו להבעיר מדפטר ר"ש דלאו כוונתו להבעיר הויא צריכה לגופה מ"מ כיון דניחא ליה בהך הבערה לא קרינן ביה שאינו מתכוין והכי לא נקט לישנא דאין מתכוין אבל בנתכוין לכבות העליונות לא ניחא ליה בהבערת התחתונות כלל שהרי בא לכבות שייך לישנא דאין מתכוין אע"ג דהוי פסיק רישיה ור"ש שרי בחותה גחלים להתחמם אע"ג דבפרק הבונה (לקמן קג. ושם) משמע דהתולש לאכילה או לבהמה בארעא דידיה חייב חטאת בכל שהוא אע"ג דאין מתכוין ליפות הקרקע לא דמי לכל מלאכה שאינה צריכה לגופה כגון חותה להתחמם דהתם אע"פ שאין מתכוין ליפות אנן סהדי דניחא ליה אבל בחותה אינו נהנה בהבערה זו דבלא הבערה זו יתחמם וכיון שאינו נהנה (א) בברור לא נתכוון להבעיר והויא מלאכה שאינה צריכה לגופה: **לא** שנו אלא להפשיר. מתוך פי' הקונט' משמע דמפרש הסוגיא כן לא שנו אלא בדבר שאין שייך צירוף אלא פישור כגון מיחם שפינהו אבל לצרף פי' בדבר ששייך צירוף כגון מיחם שפינה ממנו מים אסור ושמואל אמר אף לצרף כלומר אף בדבר ששייך צירוף מותר ומשמע אפי' במתכוין ולהכי פריך ולצרף לכתחילה מי שרי אלא אי איתמר הכי איתמר לא שנו דפינה ממנו מים שרי לתת לתוכו צונן אלא שיעור להפשיר ולא לצרף כגון שלא מלאהו כולו דליכא צירוף עד שימלאנו על כל גדותיו ורב מפרש פינהו כרב אדא והא דפריך לעיל והא מצרף משום דמשמע ליה הא דקאמר אבל נותן לתוכו מים מרובין שיש שיעור לצרף מדקאמר מרובים אבל כשפינהו והמים בתוכו א"א להיות צירוף ודוחק ור"י מפרש בענין אחר דכפינהו נמי איכא צירוף כשמילאהו וכפינה ממנו מים כל שהוא יש בו שיעור לצרף מדפריך לעיל והלא מצרף ולא משני שאין בו שיעור לצרף ועוד מדקאמר אביי אבל מיחם שפינה ממנו מים אסור מפני שמצרף משמע דהתם פשיטא ליה שמצרף ולא שייך לפלוגי ביה דבכל שהוא הוא מצרף וה"פ לא שנו אלא להפשיר פי' שמתכוין להפשיר השתא סבירא ליה דמיירי רב אפי' בשיעור לצרף אבל לצרף אסור כר"ש ומפרש פינהו שפינה ממנו מים כרב אדא אי נמי פינהו עם המים כאביי ומיירי כשיש בו שיעור לצרף כגון שממלאו כולו מים צוננין דאע"ג דהמים חמין שבתוכו לא נסתלקו יש שיעור לצרף ומחלק בין אין מתכוין למתכוין כר"ש ולא כאביי דמוקי לה באין בו שיעור לצרף וכר' יהודה וכי פריך אליבא דשמואל ולצרף לכתחילה מי שרי ה"ה דהוה מצי למיפרך אליבא דרב כיון דסבר דהלכה כרבי יהודה בגרירה דהיינו בדבר שאינו מתכוין מאי דוחקיה לאוקמי מתני' כשיש בו שיעור לצרף וכר"ש לוקמה כשאין בו שיעור לצרף כאביי וכרבי יהודה דסבירא ליה כוותיה אלא אדשמואל קפריך דעדיפא ליה אלא אי איתמר הכי איתמר השתא מפרש מתניתין כאביי לגמרי שפינהו עם המים וה"פ לא שנו אלא שיעור להפשיר שאינו ממלא המיחם על כל גדותיו אבל שיעור לצרף אע"פ שאינו מתכוין אלא להפשיר אסור כרבי יהודה דסבר כוותיה אבל פינה ממנו מים לעולם אסור דבכל ענין יש שיעור לצרף כדפי' וכי קאמר אביי אבל מיחם שפינה ממנו מים כו' ה"ה דמצי למימר בד"א בשיעור להפשיר אבל שיעור לצרף אסור אלא ניחא ליה למינקט האי לישנא משום דמלשון פינהו דייק דאתיא כר' יהודה שמואל אומר אף שיעור לצרף מותר כר"ש וא"ת מדקאמר שמואל אף שיעור לצרף אם כן מוקי מתני' כאביי דדייק שפינהו דלרב אדא דמפרש שפינה ממנו מים לעולם יש שיעור לצרף ומאי אף שיעור לצרף דקאמר שמואל וכיון דמפרש כאביי אם כן נידוק דווקא פינהו הא פינהו ממנו אסור כר"י וי"ל דשמואל קאי אמילתיה דרב וקאמר אף שיעור לצרף שרי דאנא סבירא לי כר"ש מוקמי' מתני' כוותיה דרב אדא כשפינה ממנו מים ויש לעולם שיעור לצרף:

לא שנו אלא להפשיר. פ"ה דרב משמע ליה מתני' פינהו כרב אדא שפינה ממנו המים ושיעור להפשיר כשלא מלאהו ושיעור לצרף כשמילאהו וקשה כי פריך לעיל והלא מצרף לימא כשלא מילאהו ועוד מדקאמר אביי אבל מיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו כל עיקר מפני שהוא מצרף משמע בכל ענין הוא מצרף אפי' לא מילאהו וי"ל דמשמע ליה פינהו כאביי וקאמר לא שנו אלא שיעור להפשיר שלא נתן בו מים כ"כ שילטנו החמין אבל נתן בו מים כ"כ שילטנו החמין אסור ואע"פ שאינו מתכוין לצרף מיתסר (תו"י בשם מהר"ם ממירזבורג):

אפילו

תוס' ישנים

א) לסברת התוס' ליכא לרש"י דליתו מצרף אלא כשהוא מלא ממש צריך למחוק תיבות כל עיקר:

רב נסים גאון

ר"ש היא דאמר דבר שאינו מתכוין מותר. וזה העיקר בפרק במה מדליקין (דף כט) דתניא ר"ש אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ (: ור' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור. עיקר דברי ר' יהודה במשנה במסכת יו"ט בפ' יום טוב שחל להיות ערב שבת (דף כג) דתנן ר' יהודה אומר אין מקרדין ביו"ט מפני שהוא עושה חבורה, ובגמ' גרסי ר' יהודה סבר דבר שאין מתכוין אסור. ובמסכת בכורות בפ' כל פסולי המוקדשין (דף לג:) שנינו בכור שאחזו דם אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי ר' יהודה כו', ר' שמעון אומר יקיז אע"פ שהוא עושה מום. הרי מיכן תדע שר' יהודה סבר דבר שאין מתכוין אסור ור"ש (סבר) דבר שאין מתכוין מותר.

מסורת הש"ס

א) [לעיל מ: ביצה כג: כתובות ה: פסחים כה: נזיר מב. לקמן נ. כריתות כ:], ב) [כתובות עז:], ג) [עירובין כ:], ד) [לק' קטו:], ה) [פנו כלים מפני הטומאה גרסינן כט:], ו) [עפר ועתיד לפנותו עירובין עט.], ז) דף כב., ח) [לעיל כב.], ט) [ע"ש], י) [וע"ע תוספות בסמוך ד"ה ל"ש ותוס' לקמן מב. ד"ה אפי' ותוס' לקמן קג. ד"ה לא צריכא ותוס' לקמן קיא. ד"ה הלי ותוספות יומא לד: ד"ה ה"מ ותוספות סוכה לג. ד"ה מודה ותוספות כתובות ה: ד"ה אמ"ל ועוד שם ו. ד"ה הלי ותוס' כריתות כ: ד"ה סבירא].

* * *

הגהות הב"ח

(א) תוס' סוף ד"ה מיחם וכו' וכיון שאינו נהנה. נ"ב ע"ל פי' כלל גדול דף עה בד"ה שפי ניחא:

* * *

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מיחם שפינה וכו' ליה ר"י דבר שאינו מתכוין אלא מדרבנן. וכ"כ רש"י לקמן קמא ע"ב ד"ה לפי תומו. ועיין לקמן דף צה ע"א תוס' ד"ה המכבד:

* * *

לעזי רש"י

שולדי"ר. לרתך.

* * *

רבינו חננאל

אוקמא מיחם שפינהו מע"ג הכירה ויש בו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטין בשביל שיחמו. אבל נותן לתוכו מים מרובין כדי לפשר. פינה ממנו החמין לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני (הוא) שמצרף. ור' יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור. אמר רב לא שנו אלא מים מועטין שיעור להפשיר אבל מים מרובין שיעור לצרף אסור. פי' צירוף. הכלי בעת שיתחמם נעשה כגחלת וכשמביאו בשעת גמר מלאכתו בצונן מחזקתו ולוטש פניו ונמצא לו כמו צירוף. רב אמר שיעור לצרף אסור ושמואל אמר אפילו שיעור לצרף נמי מותר. א)ואוקמה שמואל כר"ש, ורב אדא בר מתנה כר' שמעון, ודאביי נמי כבא דרישא (נמי) קאי כשמואל, וסוגיינא כשמואל אליבא דר"ש.

א) מן ואוקמה עד קאי כשמואל טעה גם הרמב"ן במלחמות בשם ר"ח.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com